

ÖRÖKZÖLD

A KAPOSVÁRI SZABÓMUNKÁSOK
SZAKEGYLETÉNEK KÖNYVTÁRA

Könyvtártörténeti kutatásaink az utóbbi években egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak a szakszervezeti könyvtárak története felé.

Ez a kérdés meg is érdemli a fokozott figyelmet, hiszen a munkásság legfejlettebb tagjai egészen a felszabadulásig innen szerezték be olvasnivalóikat, így e könyvtáraknak nagy szerepe volt az osztályharcos munkásság öntudatának kialakításában.

Jellemző a könyvtárak jelentőségére a szakszervezeti mozgalomban, hogy az OSZK Kisnyomtatványtárában található nagyszámú szakegyleti alapszabálynak úgyszólván mindegyike – többek közt – könyvtár fenntartásában jelöli meg az egyesület célját s a vezetőség tagjai közt felsorolja a könyvtárost is. Sajnos a felszabadulás előtti és alatti viharos események következtében a legtöbb szakszervezeti könyvtár anyaga elkallódott, s így a tanulmányok túlnyomó része inkább a könyvtárak történetével, mint anyagával foglalkozik, s ez fokozottan érvényes az első világháború előtti időkre, mely korból még katalógus is csak kevés maradt.

A kaposvári szabómunkások szakegylete könyvtárának katalógusa* egymagában nem képes ugyan ezt az űrt betölteni, már csak azért sem, mert egy vidéki és valószínűleg kis szervezet (az 1900-as népszámlálás idején 261-en dolgoztak Kaposváron a ruházati

iparban, a mestereket is beleértve)** kis könyvtár a volt (119 mű 148 kötetben). De éppen kis voltában bizonyítja, hogy a szakszervezeti könyvtárak közül a legszerényebbek is színvonalat képviseltek.

A tárgyilagosság kedvéért meg kell jegyezni, hogy ez a 119 mű nem mind képvisel névót, sőt megtalálható néhány annak idején rendkívül népszerű, de értéktelen író kötete is (BENICZKYNÉ, MARLITT, OHNET), ám a könyvek összetételére nem ezek jellemzőek. S még csak nem is az, hogy szerepelnek a kor elismert, népszerű írói (JÓKAItól tizenkét, MIKSZÁTHtól két mű és az általa szerkesztett almanach két kötete, továbbá az ekkor már halott, de változatlanul népszerű VAS Gereben két műve), vagy, hogy EÖTVÖS *Karthaúsiájából* két példány is akad és megtalálhatók PETŐFI összes költeményei. A könyvtár arculatának jellegzetes színét az adja meg, hogy megvan a korabeli társadalom kérlelhetetlen bírálójának, TOLNAI Lajosnak az *Oszlopbárója*, s több városi jellegű, eszmeileg is progresszívebb író – BRÓDY Sándor, KABOS Ede, KÓBOR Tamás – s a világnézetében sok szempontból a szocializmushoz közelálló THURY Zoltán munkái. Ide sorolhatók bizonyos mértékig a fiatal MOLNÁR Ferenc *Éhes városa* és KISS József versei is. A kevés számú nem szépirodalmi mű mellett (BOROS Vilmos: *II-ik Rákóczi Ferenc*, GRACZA György könyve a szabadságharc történetéről)

* A Kaposvári Szabómunkások Szakegyletének Könyvtári Jegyzéke. Kaposvár, 1902. OSZK Kisnyomtatványtár. Munkás füzetek 1869–1944. 2.

** Magyar Korona Országainak 1900 évi népszámlálása II. rész. A népesség foglalkozása közönségként. 237. I.

számunkra a magyar nyelvű könyvek közül a legfigyelemreméltóbb MEZŐFI Vilmos *A tőke nyomorultjai* c. műve. MEZŐFI az 1890-es években a Szociáldemokrata Párt egyik legagilisabb vezetője volt (igaz, hogy a katalógus megjelenése idején már elhagyta a pártot és külön utakra lépett). Könyve dr. RAJNA Géza álnéven jelent meg.***

A külföldi szépirodalom is válogatott anyaggal van képviselve. DAUDET három DOSZTOJEVSZKIJ és TOLSZTOJ két-két műve (az utóbbitól a *Karenina Anna* és a *Feltámadás*) mellett eltörpül PREVOST Marcelnek (aki pedig maga is a Francia Akadémia tagja volt) három regénye. Számban felülmúlja őket VERNE, kitől hat könyv is megtalálható. A legtöbb művel képviselt idegen író azonban, és ez mindjárt jellegzetes arcot is ad a könyvtárnak, ZOLA, akinek nyolc munkája is szerepel a katalógusban. Ezeknek a műveknek a magyar fordításai nem sokkal a katalógus kinyomtatása előtt jelenhettek meg. Nyolc regény ZOLÁtól, kinek személye ekkor még saját hazájában is a viharok középpontjában állt, s kinek neve ebben az időben többek közt a nemrégén lezajlott DREYFUS-ügy kapcsán is egyre inkább a baloldali progresszív

mozgalmak lobogója lett, ez igen lényeges adalék a korabeli szocialista könyvtárak átlományának ismeretéhez. 119 mű, köztük tizennégy JÓKAI, ezenkívül MIKSZÁTH, TOLNAI Lajos, THURY Zoltán, BRÓDY Sándor, MOLNÁR Ferenc, DAUDET, DOSZTOJEVSZKIJ, TOLSZTOJ, VERNE munkái és mindenekelőtt nyolc ZOLA-regény 1902-ben, ez önmagában véve is figyelemre méltó. Még elgondolkodtatóbb azonban ez a tény akkor, ha figyelembe vesszük, hogy a 148 kötetes kis kaposvári könyvtár minden valószínűség szerint a legszerényebbek, leggyengébbek egyike lehetett a korabeli szakszervezeti könyvtárak között.

*** *Magyar Irodalmi Lexikon II. kötet 226. 1.*

Forrás: Indali György: A kaposvári szabómunkások szakegyletének könyvtára in Magyar Könyvszemle 85 (1969/2) 158–159.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2019. június 10.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229